

СКУПШТИНА ИНТЕЛЕКТУАЛАЦА НИКШИЋКОГ СРЕЗА ИЗ 1944. ГОДИНЕ

Скупштина интелектуалаца среза никшићког одржана 26. марта 1944. године у селу Шипачну удаљеном од Никшића 12 км, била је веома значајан догађај за ово подручје и подстакла је веће учешће интелектуалаца у народноослободилачкој борби.¹ Било је то вријеме значајног идејно-политичког рада на терену — на ослобођеним и неослобођеним територијама. Све партијске организације и органи народне власти, као и друштвено-политичке организације у Црној Гори развијали су идејно-политички рад упоредо са успјесима народноослободилачке борбе и ослобађањем све већих дјелова наше земље. У колико је вријеме одмицало, посебно након 1943. као преломне године у нашем ослободилачком рату, у толико је све више ваљало појачавати рад у народу. Назирала се перспектива даљег развоја ратне ситуације и у свјетским размјерама и код нас иако су снаге окупатора и његових издајника у нашој земљи као ратном попришту још биле релативно и по броју и по опреми врло јаке.

Један од видова идејно-политичког рада у нашем срезу био је рад на окупљању свих интелектуалаца и ширењу њиховог дјеловања на линији ослободилачке борбе — за остваривање циљева те борбе. Оцијењено је то као важан чинилац у опредјеливању народних маса и манифестовању јединства народа на остваривању циљева ослободилачке борбе, уређивању друштвених односа на основу слободног опредјеливања народа и народности, братства и јединства оствареног у рату и на начелима равноправности свих народа и народности у нашој

¹ Оригинал Записника са скупштине писан је мастилом (дијелом црним а дијелом зеленим) и састоји се из пет страница. Налази се код аутора овог написа и биће предат Архиву Историјског института у Титограду. Записник, је сачињен дословно без интервенције у погледу правописних и других грешака.

земљи и федеративном уређењу земље, на принципима утврђеним одлукама АВНОЈ-а и ЗАВНО-а Црне Горе и Боке.

На линији организовања те активности Окружни комитет КПЈ Никшић, са сједиштем у селу Ивању, Срески комитет КПЈ Никшић, са сједиштем у селу Шипачну са Среским НО одбором чије је сједиште тада било у селу Ораху приступили су преко партијских организација и органа власти и друштвено-политичких организација на терену и уз пуну активност њихових чланова обимним припремама за одржавање скупштине свих интелектуалаца среза никшићког. Основан је Иницијативни одбор коме је стављено у задатак да припреми одржавање скупштине. Готово читава територија среза била је тада у партизанским рукама, а политичка активност у окупираном Никшићу веома развијена, јер су у граду дјеловале илегалне организације КПЈ и СКОЈ-а. У то вријеме велики број родољубивих и борбено одређених људи напустио је Никшић и изашао на ослобођену територију да се прикључи јединицама НОП-а. Припреме су морале тећи споро, с обзиром на лоше везе између појединих мјеста, на пространој територији нашег среза, које су одржаване преко курира без саобраћајних средстава, а уз то још у условима снијега.

За скупштину интелектуалаца нијесу бирани делегати као придставници одређеног краја, већ је то био скуп свих интелектуалаца, ђака, средњошколаца, студената, учитеља, професора, правника, официра, свештеника и других интелектуалаца у најширем смислу, и по неком кључу већ по односу према народноослободилачком покрету и јасно одређеним циљевима као једином критеријуму. Сваки од учесника представљао је само себе, али је значај оваквог скупа произлазио још и из посебне улоге и угледа који су уживали интелектуалци у предратном времену и у току рата. Познато је да је у овом крају, и у сеоским насељима и у граду Никшићу био релативно велики број интелектуалаца, па је и то скупу дало посебну политичку тежину. Таква конференција интелектуалаца са територије општине жупске (срез Никшић) одржана је још у другој половини октобра 1941. године у селу Дучицама. Циљ овог окупљања интелектуалаца био је да се они што више ангажују на популарисању устанка и учешћу у народноослободилачкој борби и вршењу задатака НОП-а. На конференцији је о политичкој ситуацији и одређењу КПЈ за оружану борбу говорио друг Милинко Ђуровић, тада члан Окружног комитета КПЈ Никшић. Конференција је имала велики утицај на одређивање народа у Жупи за НОП).

Шипачно је изабрано за мјесто одржавања скупштине, како смо тада назвали овај скуп, зато што је највише омогућавало окупљање интелектуалаца са читаве територије среза. Шипачно је тада било сједиште Среског комитета, а у сусједним

селима, Ивању и Ораћу била су сједишта комитета и Среског ИО одбора. То је било најпогодније мјесто за одржавању скупштине, јер је то било територијално средиште из кога су се гранале наше везе са удаљеним крајевима среза — Граховом, Вучјим Долем, Бањанима, Трепачким Рудинама, Голијом и Пљевишцима. На терену Горњег поља, у чијој се непосредној близини и налази село Шипачно, припремама устанка и у току рата најчешће је боравило политичко руководство НОП-а. На том терену налазио се и већи број оних који по партијској директиви или слободним одређивањем напуштали Никшић и придруживали се НОП-у.

Након обимних припрема, скупштина је одржана 26. марта 1944, а требала је од јутра до пет часова послје подне.

Скупштину је отвори Гојко Гарчевић, предсједник Иницијативног одбора за одржавање ове скупштине, иначе предсједник Среског НО одбора Никшић, а секретар Иницијативног одбора Миливоје Перовић, иначе члан Среског НО одбора, водио је записник.

Отварајући скупштину Гарчевић је позвао присутне да минутом ћутања одају пошту палима у народноослободилачкој борби, а затим их је упознао са сврхом скупштине и поздравио представнике КПЈ, народне власти, Народноослободилачке војске, Уједињеног савеза антифашистичке омладине и Антифашистичког фронта жена.

Скупштина је имала два дијела: свечани и радни. Радни дио имао је четири тачке: Политички реферат, Значај интелигенције у НОБ-и, Дискусија о рефератима и Разно.

У свечаном дијелу скупштине први је говорио Р. Дакић, и то о КПЈ као иницијатору и организатору народноослободилачке борбе. У име народне власти скупштину је поздравио Андрија Копривица, члан Среског НО одбора Никшић; истакао је да је народна власт поникла из ослободилачке борбе народа и да служи народу. У име интелектуалаца говорио је Н. Ђукановић и рекао да је интелигенција увијек била најсвјеснији дио свога народа, те да је и у овом рату доста допринјела успјесима ослободилачке борбе. Ново Брковић је говорио испред омладинске организације, и истакао да је у ослободилачкој борби омладина учествовала у првим акцијама у устанку још од 13. јула 1941. године и даље током рата жестоко јуришала и ударала по непријатељима. Љубима Перовић говорила је у име Антифашистичког фронта жена; она је евоцирала јуначке подвиге наших жена у ослободилачкој борби.

На крају свечаног дијела предсједавајући Гојко Гарчевић предложио је да скупштина пошаље поздравне депеше Јосипу Брозу Титу, маршалу Југославије, и Извршном одбору ЗАВНО Црне Горе и Боке, што је и усвојено.

У другом, радном дијелу скупштине политички реферат поднио је Блажо Боровинић, члан Среског комитета КПЈ Никшић и секретар Среског НО одбора Никшић. Говорио је о империјалистичким ратовима и ослободилачким покретима, с посебним освртом на поробљивачки рат фашистичких сила. Напад на СССР, рекао је, значио је сигнал свим слободољубивим народима да поведу немилосрдну борбу против фашистичких сила. Даље је говорио о савезу антифашистичких удружених снага и улози СССР-а у овом рату, о конференцији у Техерану, о стању у бив. Југославији, априлском рату, о Југословенској избјегличкој влади у Лондону и њеном министру војске Дражи Михаиловићу и о спрези издајничких елемената са окупаторима.

Затим је Бранко Драшковић, члан Окружног комитета КПЈ Никшић, поднио реферат о улози интелигенције у ослободилачкој борби. Истакао је да је интелигенција у бив. Југославији била против ненародних режима. Он је рекао да је интелигенција још од најстаријих времена била покретач и инспиратор највиших идеала човјечанства, да је наша интелигенција постала народном кроз ослободилачку борбу и да је мјесто наше интелигенције у редовима народноослободилачке борбе.

У наставку рада скупштине вођена је дискусија о рефератима Б. Боровинића и Б. Драшковића. За ријеч се јавило више учесника: Михаило Лалићевић, учитељ, Радован Мијушковић, адвокат, Андрија Копривица, члан Среског НО одбора Никшић, Никола Марковић, руководиоца омладине среза никшићког и секретар црногорске ударне бригаде, затим другови Брковић, Дрекаловић и Б. Драшковић.

На крају је усвојена Резолуција интелектуалаца среза никвићког,² с тим да је треба допунити освртом на Национални комитет и на IV и V црногорску ударну бригаду.

Резолуција је умножена у Колашину. У њој се истичу успјеси СССР на истребљивању „највећег непријатеља људске културе и моћни ударци армија савезника Енглеске и Америке”. Затим се говори о „трогодишњој надчовјечанској борби народа Југославије” и о распадању осовинског блока.

Посебно се говори о двадесетгодишњем газдовању ненародних режима у Југославији, о пљачки радништва, осиромашењу сељаштва и националном угњетавању, о капитулацији Југословенске војске, о ропству у коме су фашистички поробљивачи од Југославије створили страшно мучилиште; да се са таквом судбином није помирила КПЈ и да је црногорски народ 13. јула 1941. г. подигао устанак, да је окупатор немоћан да савлада општенародни вал ослободилачке борбе оружјем при-

² Резолуција интелектуалаца среза никшићког налази сеу Архиву Историјског института у Титограду — АИИТ, VII (3-3) (44).

бјегао разбијању јединства народа и нашао савезнике у петоколонашким редовима.

Подвлаче се успјеси наших ослободилачких снага и истичу херојски подвизи синова народа и примјери палих за слободу. Позивају се сви заведени и преварени да се прикључе ослободилачкој борби.

На крају се учесници скупштине завјетују „да ће заложити све своје духовне и физичке снаге” и бити у првим редовима народноослободилачке војске или на дужностима у позадини како би дали што већи удио довођењу „ове свете ослободилачке борбе до краја” и позивају сав народ овога краја у свети бој за ослобођење.

Под тачком Разно није се нико јавио за ријеч, па је обављено потписивање Резолуције. Резолуцију су потписали сви присутни, а потписани су и интелектуалци који нијесу могли бити присутни а упутили су скупштини овлашћења да буду потписани.

Слиједе потписи учесника:³

Гојко Гарчевић, адвокат из Никшића, Блажо Боровинић, судијски приправник из Бршна, Михаило Лалићевић, учитељ из Почековића, Душанка М. Лалићевић, учитељица из Почековића, Неђељко Мартиновић, геометар, Видак Булајић, железнички саобраћајни чиновник из Вилуса, Матија Килибарда, поштански чиновник из Бањана, Ђорђевије Вујовић, судијски приправник из Кочана, Војин Вујовић, матурант из Кочана, Павле Мићуновић, дипл. правник из општине рудинско-трепачке, Јелена Тодоровић, учитељица из општине рудинско-трепачке, Мирко Н. Перовић, учитељ из Рудина, Блажо Дамјановић, дипл. правник из Броћанца, Михаило Вучинић, професор из Броћанца, Симо Б. Миљанић, стр. учитељ из Бањана, Војин Б. Килибарда, монополски чиновник из Бањана, Миљко С. Булајић, учитељ из Вилуса, Зора М. Булајић, ученица из Вилуса, Петар Вујовић, учитељ из Кочана, Божо Вујовић, сврш. матурант из Кочана, Милан Мићовић, чинов. Министарства за исхрану из Кочана, Видак Јакшић, професор из Грахова, Спасоје Мићуновић, средњошколац из Трепача, Божидар Перовић, матурант из Трепача, Станка Рамовић, сврш. матурант из Ник-

³ Оригинални потписи учесника скупштине налазе се код аутора овог написа. Потписи су састављени од три одвојена табака и на једну страницу. Аутор ће их предати Архиву Историјског института у Титограду. Међутим, овај списак није потпун, јер нијесу сачувани сви папири са потписима учесника, па су позвата укупно (сто четрдесет четири). Потпун списак али без оригиналних потписа налази се у Архиву Историјског института у Титограду. Списак учесника и Резолуцију доставио је Срески НО Никшић Извршном одбору Земаљског антифашистичког вијећа Црне Горе и Боке у Колашину актом бр. 204/44 од 25-V-1944. год. Списак садржи 178 имена, поређаних по азбучном реду. — АИИТ VII (3-3) (44).

шића, Боса Абрамовић, чиновник из Никшића, Вјера Вукајловић, сврш. матурант из Никшића, Дара Костић, матурант из Никшића, Богдан Перовић, правник из Пјешиваца, Борислав Бошковић, апсол. права из Пјешиваца, Ранка Стефановић, студент технике из Грахова, Јелица А. Радојевић, пошт. телегр. чинов. из Бањана, Владо Перовић, дипл. правник из рудинско-трепачке општине, Драго Андријашевић, пошт. чинов. из Грахова, Андрија Перовић, студент технике из Бањана, Милош Н. Миљанић, ђак из Бањана, Милош Бојовић, адв. приправник из Жупе, Радомир Мићуновић, ђак из Штедима, Милисав Перовић, ст. права из Трепача, Олга Даниловић, ученица из Никшића, Десанка Рамовић, ученица из Никшића, Олга Брајичић, ученица из Никшића, Милован Мијановић, богослов из Горњег Поља, Андрија Копривица, професор из Бањана, Душан Р. Чолаковић, судијски приправник из Рудина, Милорад Лабудовић, ђак из Драгове Луке, Нада Вукајловић, ученица тргов. академије из Никшића, Никола Б. Марковић, студент технике из Кочана, Никола Раичевић, студент права из Горњег Поља, Јаков Павић, средњошколац из Озринића, Новак Брковић, матурант из Никшића, Љубима Перовић, чиновница из Кочанске општине, Момчило Поповић, богослов из Драговољића, Бранко Брајичић, ђак из Никшића, Ђорђије Глушчевић, геометар из Грахова, Жарко Булајић, матурант из Вилуса, Владо Миловић, средњошколац из Бањана, Радивоје Максимовић, матурант из Раствоваца, Јагош Николић, теолог из Жупе, Радован Јањушевић, бив. финанс. из Озринића, Милинко Мишовић, ђак из Драговољића, Бранко Драшковић, новинар из Гвозда, Никола Дрекаловић, средњошколац из Кочана, Пуниша Перошевић, учитељ из Лукова, Љубомир Павићевић, инж. из Пјешиваца, Бранко Павићевић, матурант из Пјешиваца, Вељко Ковачевић, правник из Грахова, Милош Тодоровић, матурант тргов. академије из Дуге, Томаш Дамјановић, авијатичар из Броћанца, Милан Килибарда, чин. (даља ознака недостаје, јер је докуменат оштећен — Б. Б.), Миливоје Перовић, учитељ из Голије, Радомир Алексић, студент медицине из Рубежа, Јаков Б. Миљанић, пошт. тех. чиновник из Бањана, Дамјан Лалићевић, б. секретар Савеза техничара Југос. из Почековића, Ђорђије Спасојевић, судијски приправник из Пјешиваца, Владо Перовић, дипл. правник из Рудина, Саво Андријашевић, агроном из Штедима, Мило Ђукановић, теолог из Лукова, Гојка Јововић, судијски приправник из Брестике, Радосав Раичевић, поднаредник бив. Југословенске војске из Озринића, Радован Мијушковић, адвокат из Повије, Марко В. Перовић, дипл. правник из Трепача, Јован В. Вујачић, пољопривредни стручњак из Грахова, Стеван А. Синановић, инж. агрономије из Горњег Поља, Јован Никчевић, дипл. правник из Стубице-Пјешивци, Војислав Бошковић, судија из Пјешиваца, Божидар Бацковић, матурант из Пјешиваца, Владимир

Никчевић, судија из Пјешиваца, Крсто С. Бацковић, студент права из Пјешиваца, Светозар Николић, средњошколац из Рудина, Драгиша Рончевић, студент филозофије из Жупе, Милош Илић, адвокатски приправник из Горњег Поља, Митар Маројевић, средњошколац из Жупе, Ђуро Кривокапић, наставник из Клачине, Марко Т. Пејовић, чиновник из Вучјег Дола, Васо Вујовић, учитељ из Штедима, Радомир Симовић, студент из Драговољића, Љубо Ђукановић, ђак из Милочана, Петар Радовић, саобраћајни чиновник из Кочана, Данило Мићуновић, ђак из рудинско-трепачке општине, Илија Гардашевић, железнички чиновник из Чева, Чедомир Булајић, ђак из општине граховске (следеће име и презиме не може се прочитати јер је докуменат оштећен, а ознака занимања је: ђак из Драговољића), Радисав Маројевић, правник из Жупе, Трипко Ј. Ђукановић, професор теологије из Бањана, Петар Комненић, професор из Вучјег Дола, Јован К. Копривица, учитељ из Бањана, Радоје Радојевић, учитељ из Никшића, инж. Павле Миљанић, професор универзитета из Београда, Драго Алексић, студент из Вучјег Дола, Радивоје Радмиловић, ђак учитељске школе из Вучјег Дола, Милорад Ераковић, ђак средње техничке школе из Велимља, Ристо Краљевић, учитељ из Црквица, Миле Килибарда, срески пољопривредни референт из Бањана, Јеврем Бјелица, авијатичарски пуковник из Врбице, Новак Перућица, поручник из Корављице, Лука Бановић, учитељ из Почековића, Косто Перућица, учитељ из Корављице, Војо Ковачевић, студент технике из Грахова, Василије-Чиле Ковачевић, чиновник из Грахова, Васиљ Краљевић, техничар из Црквица, Вељко Зековић, адвокат, приправник из Никшића, Нико Павић, професор из Никшића, Андрија Павић, професор из Никшића, Митар Вујовић, пуковник из Кочана, Никола Перовић, правник из Кочана, Милутин Абрамовић, Шпиро Мићуновић, судијски приправник из Трепача, Владо Видовић, професор из Рудина, Неда Видовић, професор из Рудина, Вељко Перовић, рударски чиновник из Рудина, Рашо Радовић, правник из Никшића, Војо Ђурашевић, судијски приправник из Никшића, инж. Обрад Бојовић, из Жупе, Михаило Јованић, из Горњег Поља, др Војо Ђукановић, из Бањана, Перо Поповић, студент медицине из Никшића, Љубо Боровинић, студент права из Бршна, Димитрије Милошевић, писмо-сликар из Никшића.

Списак потписника дат је онако како су се они сами својеручно потписали и означили своје занимање. Оне који нијесу били присутни потписали су присутни којима су они за то дали овлашћење. Извјестан број интелектуалаца потписао је Резолуцију након одржавања скупштине.

Блажо Боровинић

ЗАПИСНИК

Скупштине интелектуалаца среза никшићког одржане у селу Шипачну 26/III 1944. год.

Скупштину отвара предсједник Иницијативног одбора друг Гојко Гарчевић одавањем поште палима у нар. ослобод. борби; приказом циља састанка скупштине и поздрављањем званичних претставника К. П. Ј. нар. ослобод. власти, Нар. ослобод. војске, Уједињен. савеза антифашистичке омладине и Антифашистичког фронта жена.

Дневни ред скупштине састоји се из два дијела: свечаног и радног. Свечани дио дневног реда састоји се: поздрав представника К. П. Ј., поздрав представника н. о. власти, поздрав представника нар. ослобод. војске, поздрав претставника Уједињеног савеза антифашистичке омладине Југославије, поздрав претстав. АФЖ-а Југославије.

Друг Р. Дакић: К. П. Ј. била је пророк свега онога што се догодило у овом крвавом рату и једина је указала на прави пут нашем народу и свима родољубивим и поштеним народима свијета. Прва је указала на зле намјере владајуће клике у Југославији. К. П. Ј. могла је да поведе широке народне масе у борбу против фашизма, јер је добро познавала све лоше стране влад. клике Југославије у току 20 година. К. П. Ј. кроз ову крваву борбу узпјела је да искује у истини братство и јединство свих народа Југославије. Кроз ову крваву борбу створену су горостасне установе народне армије, народна демократ. власт Национални комитет, АВНОЈ-а и ЗАВНО-а свих нар. Југославије... Интелигенција је дала вел. удјела у овој борби и сјајни су њени резултати на свим пољима наше н. о. борбе. Шачила издајника интелектуалаца овога среза отишла је срамним путем. Приближује им се час тоталне пропасти. Сви они који знају да мисле они данас покушавају да се извуку из мрачног табора фашизма. Сви они који су досад били неутрални и умјерени нека се јаче ангажују, јер је ово прави и срећни момент... Борба је наша сигурна зато што је праведна.

Друг А. Копривица:

Народна власт изашла је из борбе коју води наш народ и она је народна и служи и служиће народу. Наша војска, наша борба, наша н. о. власт постала је ћаба цијелог поробљеног свијета од стране крвавог фашизма. Наши непријатељи осјећају да је наша н. о. власт заиста народна, па се зато и лаћају свих средстава да би разбили чврсто јединство наших народа, а тиме и н. о. власти.

Другарица Љ. Перовић:

Евоцира јуначке подвиге наше жене борца у н. о. борби, наше жене као болничарке, те храбро држање жена пред не-

пријатељем нашег народа — пред окупатором. Кроз крваву ову борбу са својим самопријегором и вел. пожртвовањем наша је жена стекла сва права — жене родољуба и културне жене.

Друг Н. Букановић: Интелигенција је најсвјеснији дио нашег народа. Наша је интелигенција до сада доста дала у овој светој н. о. борби. Али морамо до краја издржати ..Неопростиве су грешке онима који поклекну ..Војска је највећа тековина наше борбе и војска мора и имаће главну и посљедњу ријеч, јер је наша војска највећа гаранција да ћемо срећно завршити вел. започето дјело.

Друг Ново Брковић: Омладина Црне Горе прва је започела славно дјело н. о. ослобођења 13. јула 1941. год. Пошла путем славних традиција наших слав. предака. Жестоко је ударала не штедећи своје животе по издајничком и ненародном раду бив. југосл. владајуће клике. Омладина среза никшићког била је у првим борбеним редовима нашег фронта како у току 20. год. ненародног режима, тако или још жешће против фашист. окупатора и његових слуга. Наша омладина је водила само борбу за слободу, против окупатора и против издајника народних идеала ..Интелигенција је чврсто јединство омладине свих народа Југославије и то је чврста гаранција за коначну побједу наших народа.

Друг предсједник Г. Г. предлаже да се пошаље поздравна депеша другу Титу, мар. Југославије и Извршном одбору ЗАВНО Ц. Г. и Б.

Скупштина прима предлог — Даље чита писма интелектуалаца среза ник. који су били онемогућени да дођу на скупштину а који се унапријед солидарису са радом скупштине. Међу њима су: инж. Павле Миљанић⁴ професор Универзитета у Бд. друг Граго Алексић из Бањана, друг Војин Килибарда из Бањана и други.

II Радни дио

Друг Б. Боровинић: политички реферат и политичка ситуација.

И овај су рат као и увијек изазвали империјалисти поробљивачи туђих права и добара. Главна оштрица била је окренута на СССР као земљу радника и сељака, гдје нема израбљивања човјека по човјеку... Хитлер је поробио Европу више помоћу V колоне него помоћу своје војске... Напад на Совјетски савез значио је свим слободољубивим народима да се дигну против фашизма као највећег непријатеља човјечанства, јер се знало да Совјетски савез нема намјеру да угрожава права дру-

⁴ Писмо инж. Павла Миљанића, професора Универзитета у Београду, упућено скупштини интелектуалаца среза никшићког од 22. марта 1944. године из Бањана — АИИТ VI (3-3), (44).

гих народа. Совјетски савез добива руководећу улогу у циновској борби противу фашизма и ствара се антифашистички блок свих слободољубивих народа свијета, ствара се чврсти савез западних демократија са СССР-ом... Чврстина ов. савеза добила је свога изражаја у Антлан. повељи, Москов. конференцији и Конференцији у Техерану. Хитлерова је Њемачка изолована, усамљена зато мора да пропадне.

Упра. апарат бив. Југославије био је ненародни и није се ослањао на сопствене снаге свога народа нити снаге својих искрених савезника: Енглеске, Америке, Француске и Совјетске Русије као ни на снагу Мале Антланте... Југослов. избјегличка влада такође је била ненародна и издајничка, а то је показала цијелом свијету својим радом и сарадњом преко свог војног министра Д. Михаиловића са окупатором. Краљ је такође био и остао центар свих избјегличких клика у иностранству иако му је добро познато ко води борбу противу окупатора... Наша је борба општенародна борба за слободу али истовремено и борба против ненародних режима и владајућих издајничких клика бивше Југославије. Наш је идеал будућа држава форме, облика: демократска, слободна федеративна Југославија. Наш покрет постао је жариште — епицентар за углед свима поробљеним народима Европе.

Друг Б. Драшковић: Значај интелигенције у н. о. борби.

Интелигенција наших народа била је прђија ненародних режима бивше Југославије. Интелигенција није посебна друштв. класа. Ителигенција је међуслој капитал. и радничке класе... Отуда чињеница да један дио интелигенције несвјесно је служио капиталистичкој класи и буржоазији... Но интелигенција је од најстаријих времена била покретач и инспиратор највећих идеала човјечанства. Наша је интелигенција постала народном кроз крваву и истрајну борбу против свега онога што није било у општем интересу народа. Совјетска интелигенција организујући рад успјела је да за кратки период вр. створи од мужичке, запуштене Русије створи најсрећнију земљу на свијету. Наша интелигенција кроз крваву и тешку борбу против фашизма успјела је да поведе широке масе у борбу за слободу чиме је доказала да живи и гине за интересе и добро свога народа... Фашизам је имао за главни циљ да ријеша сва своја питања на штету мањих нејачих народа, отуда је фашизам схваћен од цијелог човјечанства као назадан и убитачан систем... Наша је борба двострана: борба противу Њемачке и борба противу домаће реакције. Ове двије борбене силе постоје скоро у цијелом свијету... Мјесто наше напредне интелигенције је у редовима нашег ослободилачког фронта гдје је чекају сва права и сва признања... (помиње многе наше јунаке интелигенције: С. Церовића, Р. Павића, Душ. Бојовића, Данила Бојовића итд.).

Главни задаци наше интелигенције: Сврставање у борбене редове наше н. о. војске ради култур. борбеног уздицања наше војске да потпомажу и учвршћују н. ослобод. власт, да шире и учвршћују све антифашистичке организације, да учине све од себе да се што прије ослободимо и да после ослобођења што прије нашу земљу обновимо и културно високо подигнемо.

III Дискусија по рефератима друга Боровинића и друга Драшковића. Учествовали су у дискусији: друг Михаило Лапићевић и говорио је о положају учитеља у бившој Југославији, истиче биједу и завјеру бив. политичког апарата; друг Радован Мијушковић говорио је о ситуацији у Србији. Истиче грубо израбљивање шумадијских сељака од стране покварене бирократије, лихвара и зеленаша и они су, закључује, да су Србијанци у души против својих бивших властодржаца. Друг А. Копривица упућује апел младим интелектуалцима да сабирају корисне књиге и часописе, јер нам је то врло потребно. Друг Никола Марковић: Истиче значај Техеранске конференције за Југославију и Грчку које се третирају као пуноправни савезници сила потписница Техеранске декларације. Даље говори о међународном суду за издајнике у овом рату. Друг Стеван Ковачевић, делегат VI ударне бригаде говорио је о потреби сарадње војске — интелигенције у војсци и интелигенције у позадини.

Друг Б. Брковић: говорио је о Другом фронту у духу Техеранске конференције.

Друг Дрекаловић, делегат 2. бат. II бригаде: Говорио је о другов. интелект. у њихов. бат. као свјесним борцима.

Друг Б. Драшковић: Говорио је опширније о значају Техеранске конференције у односу на Југославију и Грчку.

Друг претсјед. скупштине по завршеној дискусији предлаже скупштини да се изда једна резолуција која ће бити уједно израз солидарности скупштине а коју ће прочитати друг Бр. Драшковић.

Друг Драшковић чита Резолуцију. Друг претсјед. скупштине пита скупштину да ли прима Резолуцију.

Скупштина прима Резолуцију с тим да се у истој допуни о Нац. Комитету и IV и V Црногорској бригади.

IV Разно

По овој тачки није се нико јавио да говори.

Прелази се на потписивање Резолуције. Резолуцију су потписали сви присутни а потписани су и они који су упутили овлашћења за то.

Скупштина је овим завршена у 5 часова по подне.

секретар
Мил. Перовић с. р.

претсједник
Гојко Гарчевић с. р.